

Verslag PS-vergadering 14-01-2019 Actualiteit inzake dwangsommen en grafietregens

2.a. Actualiteiten

De **VOORZITTER**: De fracties GL, SP en CU/SGP hebben een verzoek tot het houden van een actualiteit ingediend conform artikel 48 RVO inzake dwangsommen en grafietregens. Ik geef mevrouw Pels de gelegenheid de actualiteit aan de orde te stellen.

Mevrouw **PELS** (GL): Voorzitter. Het afgelopen jaar zagen wij steeds opnieuw grote multinationals met een ongekende invloed op onze overheid. Denk aan de dividendbelasting en het klimaatakkoord waarin de grote industrie volledig gespaard blijft. En helaas, wij zien het nu ook in Noord-Holland. Al maanden wordt met name Wijk aan Zee geteisterd door grafietregens afkomstig van het terrein van Tata Steel. Bewoners maken zich vreselijke zorgen over hun gezondheid en die van hun kinderen. De prachtige natuur, zoals de duinen en het strand, ondervindt steeds meer schade. Ondertussen lopen de dwangsommen op en lijkt het effect van de dwangsommen nihil te zijn. De overtredingen gaan door en er zijn geen concrete oplossingen voorgesteld die de overlast op korte termijn oplossen. Voor de lange termijn ligt er een oplossing, maar die is maar voor een deel effectief. Kortom, niets wijst erop dat de bewoners op korte termijn de bescherming krijgen die zij verdienen. Maar zo kan het toch niet zijn in Noord-Holland? Wie bepaalt hier de wet- en regelgeving en hoe wordt die uitgevoerd? Wij als overheid zouden moeten staan voor onze inwoners en hun gezondheid. Tata Steel is een geliefd bedrijf in de regio, en terecht. Het is een grote werkgever en daarnaast een innovatief bedrijf. Daar moeten wij als overheid het bedrijf in steunen, zowel door mee te denken in de mogelijkheden als door het stellen van normen. Met betrekking tot de grafietregens en het overtreden van de normen die gesteld zijn, moet het provinciebestuur helder zijn, tot hier en niet verder, want opties zijn er genoeg. Er kan een grote hal om het gehele productieproces worden gebouwd, daar waar nu plannen zijn voor maar een gedeeltelijke overkapping. Er kan een ventilator worden geplaatst die de grafiet afvangt en er kunnen andere bronmaterialen gebruikt worden die minder grafiet bevatten. De investeringskosten lijken nu de enige reden te zijn waarom dit niet gebeurt. Nu de dwangsommen bijna op zijn, is het in de ogen van GL tijd dat de provincie duidelijk maakt dat wij staan voor de gezondheid van onze inwoners en onze natuur en Tata dwingen tot het nemen van maatregelen. Dat kan ook. Naast het verhogen van de dwangsom kunnen wij bestuursdwangmaatregelen inzetten en zo de benodigde aanpassingen zelf uitvoeren op kosten van Tata Steel. Ook kan het OM worden ingeschakeld door de provincie. Wij zijn nu echt aan zet. Daarom vragen wij GS nu over te gaan tot echte actie en vragen wij om de toezegging om PS op zeer korte termijn te informeren over de maatregelen die Tata voornemens is te treffen, de wijze waarop u de instrumenten van de provincie gaat inzetten om te zorgen dat Tata zich aan de wet gaat houden en vragen wij u PS te informeren over het gezondheidsonderzoek wat zal worden uitgevoerd door het RIVM. Het is tijd dat de provincie gaat handelen in het belang van onze inwoners, dat wij hen verzekeren dat wij er alles aan doen om hen gezond aan onze mooie kust te laten wonen. Zo meteen geef ik het stokje door aan de medeindiener de SP, zij zal vragen stellen over hoe dit toch heeft kunnen ontstaan, maar ik wil de andere partijen die niet mee

hebben gedaan aan het indienen, vragen om een standpunt te formuleren over wat er nu gaande is in de IJmond. De bewoners hebben ook recht op jullie standpunt.

De **VOORZITTER**: Er is wat onduidelijkheid of de medeindieners zich al dan niet dienen aan te melden. Voor de orde lijkt het mij verstandig om de medeindieners aan het woord te laten. U ziet, zelfs u leert ook nog iets vandaag en ik ook heel veel. Voortaan moeten medeindieners zich ook aanmelden als inspreker.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, in vervolg op de inleiding van mevrouw Pels van GL hebben wij nog wat opmerkingen en vragen. Wij kunnen ons vinden in de inleiding van GL en wij vinden dat er heel snel een halt moet worden toegeroepen aan wat er nu gaande is in Wijk aan Zee, namelijk de grafietregens. Overigens zijn er ook andere dingen aan de hand, maar daar hebben we het nu niet over. Mijn vragen aan GS zijn de volgende. Is het juist dat er nog steeds grafietregens dan wel stofwolken neerdalen in Wijk aan Zee en omstreken? Wij hebben de gereede informatie dat dat wel het geval is. Is het juist dat de Omgevingsdienst inmiddels is gestopt met het opleggen van dwangsommen, dus zijn er na 28 dwangsommen geen overtredingen meer geweest? Is de grens van dwangsommen in het andere geval, dus die 30, inmiddels bereikt en wordt er nu geen dwangsom meer verbeurd? Is er inmiddels een invorderingsbeschikking uitgevaardigd? Wat zou de volgende stap in het traject zijn, een nieuwe zwaardere last onder dwangsom, andere maatregelen of beëindiging van de vervuilende activiteiten van Harsco? Kunt u ons alvast op de hoogte stellen van de verdere maatregelen die genomen zijn en die u gaat nemen om de grafietregens tussen nu en de bouw van de bedrijfshal van Harsco te stoppen? Want dat duurt nog anderhalf jaar of meer. Is het juist dat tussen 2014 en 2016 Harsco geen vergunning had en zonder vergunning gewerkt heeft, want dat kan natuurlijk niet. Dan nog een aanvullende vraag die voortkomt uit de schriftelijke vragen van de heer Bruggeman over een uitspraak van de Raad van State uit 2010. Ik heb hem nog eens doorgelezen maar volgens mijn informatie die ik uit het arrest heb gehaald, is het zo dat aan u is gevraagd door een appellant – ik weet niet wie dat is en ik heb er ook geen contact mee gehad – om maar vast voor betere maatregelen te zorgen en desnoods een hal te laten bouwen door Harsco. U bent toen naar de Raad van State gegaan en bij u is het gebleven bij het beperken van de stofuitstoot tot 2 meter buiten het terrein. Ik wil aan u vragen, misschien interpreteer ik het verkeerd maar ik ben wel tamelijk getraind in het lezen van uitspraken, maar is het juist dat u bij de Raad van State in 2010 zelf hebt aangegeven dat u onderscheid wenst te maken bij voorschrift 3.14.1 tussen slakoverslag en de opslag van slakken? Dat voorschrift 3.14.1 door uw appellant anders werd beoordeeld? Wij willen deze situatie niet verder laten voortduren en vragen u naast het verzoek van GL onze vragen te beantwoorden.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Het is voor de omwonenden van Harsco een drama dat er steeds maar weer grafietstof regent in hun omgeving. Maar voor de rechtstaat is het een drama dat wij als overheid blijkbaar niet in staat zijn om dit te stoppen. In de krant las ik dat het volgens de heer Tekin de goede kant opging omdat het aantal dwangsommen steeds minder wordt, maar zo werkt het natuurlijk niet. Een overtreding is een overtreding en moet gestopt worden. Wij moeten als overheid kunnen optreden als de regels overtreden worden. Vandaar dat wij u deze

vragen stellen in deze actualiteit die er allemaal op neerkomen, hoe gaat u ervoor zorgen dat de overtredingen daadwerkelijk beëindigd worden en kunnen onze inwoners erop rekenen dat de provinciale overheid garant staat voor de gezondheid van de leefomgeving?

De heer **DE KAM** (CDA): Voorzitter. In december hebben wij in deze Staten in verband met de gezondheid van Noord-Hollanders een rigoureuus besluit genomen. Ook al waren de gevolgen voor de gezondheid nog niet direct aangetoond, toch hebben wij besloten dat er tot nader order geen ruimte is voor nieuwe geitenhouderijen. In feite weten wij al heel lang dat de luchtkwaliteit in de IJmond niet best is. Wij voldoen net wel, net niet aan de Europese normen. Zijn wij voldoende in staat om ook hier maatregelen te nemen? Een half jaar geleden paste Tata Steel het productieproces aan waardoor de stankoverlast moest afnemen. Echter had dit de grafietregens tot gevolg. Denkt er dan niemand, dit is niet de bedoeling? Even een stapje terug. Was er geen fall-back scenario? Als ik spreek voor de inwoners van Wijk aan Zee, dan liever stank dan grafietregen. Vanuit die situatie kun je weer verder zoeken naar verbeteringen. De inwoners vragen zich op dit moment af wie er nu eigenlijk aan de touwtjes trekt, de provincie of Tata? Zeker nu een miljardeninvestering in een veel schonere fabriek naar India gaat en niet naar IJmuiden vragen ook wij ons af, zijn wij wel scherp genoeg? Ik denk oprecht dat wij Tata Steel in IJmuiden helpen als wij heel helder zijn in onze regelgeving en streng op de handhaving. De directie hier moet immers in India kunnen uitleggen waarom die investeringen juist hier nodig zijn. Op de website van Tata Steel lezen wij dat de eerste maatregelen pas over zes maanden kunnen worden geëffectueerd en de grafietregen pas over anderhalf jaar echt is uitgebannen. Dat staat voor ons in geen verhouding tot het besluit over de geitenhouderijen. Ik zou niet weten hoe ik dit moet uitleggen aan de papa's en mama's en kinderen in Wijk en Zee en ik snap dat zij dat niet accepteren. Het CDA doet een oproep aan de gedeputeerde om in zijn afwegingen meer maatregelen te betrekken om de uitstoot van grafiet in de omgeving te stoppen en PS hierover te informeren.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter. Ook voor de PvdA is het boven iedere twijfel verheven dat wij enorm veel waarde hechten aan een schone lucht, juist voor de mensen in de omgeving van Tata. Wij zijn dan ook heel benieuwd naar wat de gedeputeerde ons gaat vertellen, maar wij hebben er alle vertrouwen in dat hij dat op de juiste juridische manier gaat aanvliegen. Er moet een einde aan komen, er moet een modus voor worden gevonden. Ik hoop dat deze Staten dat ook met vereende krachten zullen doen om daar werk van te maken, zoals wij dat in de afgelopen tijd al hebben gedaan.

De heer **STRUBEN** (D66): Voorzitter. D66 heeft verschillende keren in de commissie gevraagd of de omgevingsdiensten wel voldoende toegerust zijn om de controle op grote bedrijven in voldoende mate te kunnen uitvoeren en of de EU-regelgeving voldoende bekend is. Nu blijkt dat het hier de vraag is, vragen wij GS of hier voldoende is opgetreden en hoe dat in het vervolg uitgevoerd kan gaan worden. Tata is een belangrijk bedrijf, belangrijk voor de samenleving en werkgelegenheid en ook innovaties bij Tata moeten eigenlijk ter plaatse uitgevoerd kunnen worden en niet naar India verplaatst worden. Maar wat doen wij daaraan? In ieder geval willen wij

graag dat zij goed kunnen door functioneren in afstemming met de omgeving, zodat de leefomgeving voor de inwoners voldoende geborgd is.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Ik neem even waar voor mevrouw Vermaas, woordvoerder op milieu. Uitgedaagd door mevrouw Pels, wat vinden de andere partijen ervan. Ik kan mij uitstekend vinden in uw inleiding, dus daar kunnen wij vrij kort over zijn. Er was dus reden voor last onder dwangsom en die heeft maar een doel en dat is naleving te bewerkstelligen. Klaarblijkelijk is dat niet gebeurd, dus wat mij betreft moet die last onder dwangsom minimaal flink omhoog.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Ik begin met de indienster, want de suggestie die zij opwerpt, bevalt mij niet. Zij zegt, u loopt een beetje achter Tata aan, ik vertaal het in mijn eigen woorden, u bent niet streng genoeg, u laat het maar over u heenkomen. Dat is de reactie die ik in allerlei dagbladen heb teruggelezen en ik werp die verre van mij. Ik heb al eerder verteld en heb dat ook precies laten uitzoeken, hoe zit het met de inspecties bij Tata? Het is een groot bedrijf, heel veel verschillende productieprocessen. Om het nog ingewikkelder te maken, is dat er op het terrein zelf andere zelfstandige bedrijven zitten, Harsco is er daar een van. Daar kom ik straks nog op terug. Harsco is een zelfstandig bedrijf dat toevallig op dat terrein zit. Ze zijn wel afhankelijk van elkaar, maar zij hebben een eigenstandige vergunning. Hoe ziet nou zo'n strikt handhavingsbeleid en toezicht van de OD eruit? Ik heb teruggekeken vanaf 2015 tot eind vorig jaar. Er zijn een kleine 300 inspecties uitgevoerd, die hebben geleid tot ruim 100 vervolgonderzoeken. Er zijn 400 inspecties uitgevoerd op verschillende niveaus, bij verschillende werkeenheden, aangekondigd en onaangekondigd. Dat zijn de inspecties van de OD. Daarnaast zijn wij samenwerkingspartner met andere inspectiediensten, met name landelijke inspectiediensten. Dat heeft de afgelopen jaren zijn beslag gekregen. Een verandering die dit college de afgelopen tijd heeft ingezet, is dat wij meer zichtbaarheid willen geven aan het werk van de OD's. De OD's bestaan nog niet zo lang, pas 3 tot 4 jaar. Daarom hebben wij gezegd, vanaf september maken wij de lasten onder dwangsom voor de meest risicovolle bedrijven gewoon openbaar, zodat u en de omgeving kunnen zien waarom wij daar strikt gaan handhaven. Dat gebeurt dus nu ook. Wij kwamen erachter dat Harsco net niet in dat mandje valt, dus u kunt van mij een nieuw voorstel verwachten om Harsco en dat soort bedrijven op dat soort terreinen bij andere vergunningen wel daarin mee te nemen. De suggestie die u wekt dat de OD en daarmee de provincie als bevoegd gezag, het over zich heen laat komen, voert niet het juiste gesprek – ik vertaal het in mijn eigen woorden – dat werp ik van mij. Wij hebben bij tijd en wijle zeer pittige gesprekken met de directie van Tata over de vergunning, de emissies, de uitstoot en het nalevingsgedrag. Dat heeft er aan het eind van 2016 toe geleid dat ik in openbaarheid heb gebracht dat ik van zins was om een last onder dwangsom voor de PAK uit te vaardigen. Dat was nieuw dat het bevoegd gezag dat deed. Wat nieuw is, leidt ook bij de partner tot nieuwe inzichten en daarover hebben wij een goed gesprek met elkaar gevoerd. Ik heb ze toen al gezegd, wen er maar aan want dit wordt de nieuwe werkwijze. Die transparantie, uitleggen wat wij aan het doen zijn, waarom wij bevoegd gezag zijn, hoe wij dat invullen, daar zijn wij met dit college eind 2016 mee gestart. Nu vraagt u aan mij, omdat die LOD's bijna zijn volgelopen, wij staan nu op 28, op 1 november mee begonnen. Het eerste deel loopt door tot en met 30 en als ik door mijn ooghalen

naar de afgelopen 2, 2,5 maand kijk, dan kunt u zich voorstellen dat die 30 wel zullen vollopen. Mijn suggestie in de Volkskrant was niet dat ik zo blij ben dat het nu niet zo snel gaat, maar ik ben blij omdat de heftige overlast in november, want toen ging het heel rap, is opgeheven. Toen zaten wij binnen 2 tot 3 weken al bijna op 15 tot 16 LOD's en daarna is de frequentie omlaag gegaan en daarvoor was een reden. Tata heeft onmiddellijk het productieproces verlaagd, ze hebben onmiddellijk besloten om het niet meer heet over te kiepen en dat resultaat zie je qua heftigheid terug, maar natuurlijk is het niet gestopt. Dat zie ik ook, maar de snelheid van de LOD's is flink lager geworden. De snelle korte termijnmaatregelen hebben wel enigszins effect gehad, maar nog niet het effect dat het college wil, want ook wij willen dat die grafietregenoverlast stopt. Wij hebben met Harsco en Tata om de tafel gezeten, dat weet u ook, er zijn bewonersbijeenkomsten gehouden en ik heb structurele maatregelen geëist, zoals een halt aan de converterslag, want dan is het meest urgente probleem weg dat wij op dit moment hebben. Er is een mogelijkheid om terug te gaan naar de oude vergunning, want die mogelijkheid hebben wij juridisch. In de oude vergunning had men last van geur en geluid. Het productieproces was totaal anders, maar dat bracht ook overlast met zich mee. Wij hadden gehoopt met het productieproces waar wij nu in zitten, dat wij van de hele overlast af zouden zijn, maar wij konden toen niet goed inschatten dat dit zou leiden tot grafietoverlast. Geur en geluid is weg, maar daarvoor is grafiet in de plaats gekomen. Wij zouden en de mogelijkheid is er, altijd kunnen terugvallen op de oude situatie, maar het is nog maar de vraag of dat heel erg wenselijk is. Mevrouw Pels vraagt aan mij, hou Tata bij de les en neem je bevoegdheid daarin mee. Ik moet mij ook aan de wet houden. U heeft gezien hoe dat is gegaan met Harsco, de LOD is uitgevaardigd en binnen een week zat ik bij de voorzieningenrechter. Ik zit nu bij de HAC, het HAC heeft het besluit genomen, als college gaan wij binnenkort in beroep tegen dat besluit. Ik laat mij adviseren met name over de juridische kant over wat wel en niet mogelijk is. Ja, daarbij is het erg verstandig om de randen op te zoeken, met name voor de inwoners van Wijk aan Zee, om daar het maximale uit te halen. Daar ben ik mee bezig, maar ik moet mij aan de wet houden, dus het moet proportioneel zijn, het moet allemaal wel kunnen. Wat ik op dit moment niet echt prettig vind, want wij zien het allemaal aankomen dat de 30 vollopen, is dat de nieuwe maatregelen onderdeel worden van het politieke proces. Dat zou ik niet zo prettig vinden. Natuurlijk kijken wij naar wat er de afgelopen 30 keer is gebeurd en nemen dat mee bij de afwegingen over het uitvaardigen van een nieuwe last onder dwangsom. Die zal natuurlijk wel strenger zijn, want ik heb wat meer mogelijkheden en die zie ik ook wel. U zegt allemaal tegen mij, zoek de randen op en probeer er het maximale uit te halen. Ik had u daar vanmiddag niet voor nodig, want dat zou ik sowieso al gaan doen, maar ik wil niet nu al onmiddellijk vertellen waar ik aan zit te denken, want dan draaien wij de zaak om. Ik wil daar rustig samen met de OD en de juristen naar kijken en tot een besluit komen en dan kunt u mij achteraf daarover bevragen. Ik spreek een beetje met de handrem erop, omdat mevrouw Pels schriftelijke vragen heeft ingediend. Ik moet nog naar de HAC en de BOB. Dat traject moet ik eerst netjes afronden en dan zal ik u daarover actief informeren en ik zal dat heel erg snel gaan doen. Mevrouw De Groot vroeg, hoe zit het met Harsco tussen 2014 en 2016? In 2014 heeft Harsco een wijziging voor een vergunning aangevraagd, maar wat wij niet wisten – en daar kwamen wij achteraf achter in 2016, ook getipt door een bewoner – is dat voordat zij de nieuwe vergunning hadden, zij het huidige productieproces al hadden veranderd. Daarvoor hebben zij een waarschuwing gekregen van de

OD, want dat had niet mogen gebeuren. Mevrouw De Groot, ik vind het prima wat u probeert, u refereert aan de antwoorden op de vragen van de heer Bruggeman over 3.14 et cetera. Dat antwoord heb ik nu niet paraat, daar zal ik schriftelijk op terugkomen in hetzelfde setje van mevrouw Pels, want deze vraag was ook niet aangekondigd. Mevrouw Pels vroeg, hoe zit het met de gezondheid van de inwoners? Vorig jaar hebben wij besloten om veel fijnmaziger te gaan monitoren en met dat besluit ben ik blij, omdat ik als college nu in de versnelling kan gaan met het aanschaffen van sensoren en in overleg gaan met bewoners en organisaties om een fijnmaziger monitoring op te stellen voor in ieder geval Wijk aan Zee. Dat gaat ons enorm helpen. Ik vergelijk het een beetje met de discussie over Schiphol, rekenen versus meten, dat speelt hier ook. Kijkend naar de luchtkwaliteitscijfers van IJmond van de afgelopen 10 jaar, dan zijn die goed, die zijn veel beter dan 10 jaar geleden. Op veel terreinen zitten wij onder de Europese normen, maar wat betekent dat voor mevrouw Janssen in Wijk aan Zee? Ik wil dat nauwkeuriger weten en daarmee gaan wij met het RIVM aan de slag. Wij hebben al een eerste plan van aanpak gekregen, zodra dat is afgestemd met de gemeente, komt het uw kant op. De heer Struben over de BBT. De OD weet heel erg goed de best beschikbare technieken in Europees verband, weet heel erg goed wat daar te halen is. Die worden bij Tata heel breed toegepast. Wij zijn ook overvallen door het verhaal over India, maar wij zijn maar bevoegd gezag en de beslissingsbevoegdheid ligt niet bij ons. De directie van Tata Nederland is in gesprek met India en zij willen – en dat willen wij als GS en PS ook – het liefst dat het ook hier komt en niet alleen naar India toe gaat. Als wij daar een bescheiden rol in kunnen spelen, dan zullen wij dat zeker niet nalaten.

Mevrouw **PELS** (GL): Voorzitter. Zoals u onze woorden vertaalt, is aan u. De indruk die in nieuwsberichten gewekt wordt of zoals u zelf schrijft in de Volkskrant met 'Ik weet het niet', dat is niet aan PS. Ook heeft u meerdere keren in de openbaarheid geschermd met 'De Staten vragen er niet naar, het leeft blijkbaar niet in de Staten', dus ik vind het onterecht dat u nu doet voorkomen als wij die indruk wekken en dat niet ergens anders al die indruk is gewekt en dat het vooral is voortgekomen uit onduidelijkheid. Wij hebben gevraagd om meerdere toezeggingen en daar hoor ik u niet over. U komt niet met oplossingen, geen uitspraak dat u nu strenger zult zijn voor Tata, want ook al bent u nu streng geweest, wij hebben 28 dwangsommen en we zijn nog niks verder.

Gedeputeerde **TEKIN**: Dan heeft u of niet goed geluisterd of ik heb het niet goed uitgelegd. Als die 30 vollopen, dat ga ik meenemen dat wij die 30 al hebben gehad. Ik heb heel goed gehoord dat u wilt dat ik de randen daarbij opzoek, maar ik ga hier niet onderhandelen over wat ik wel of niet ga doen. U mag mij achteraf ter verantwoording roepen. Het is geen beginsituatie, de situatie is dat er heftige overlast is en dat twee bedrijven proberen dat te minimaliseren. U en ik willen dat het totaal stopt, maar voor een totale stop hebben wij misschien extra tijd nodig. Als het moet dan heb ik nog een slag om de arm, namelijk terugvallen op de oude vergunning die destijds ook niet voor de volle 100% naar tevredenheid is ingevuld. Ik ga nu niet met u in gesprek of in onderhandeling over wat ik wel of niet zou kunnen doen, maar u kunt ervan uitgaan dat ik op basis van het recente verleden het juiste besluit zal nemen.

Mevrouw **PELS** (GL): In tweede instantie, want wij hebben om een concrete toezegging gevraagd, niet om hier te gaan onderhandelen over wat u dan zou moeten doen, maar om PS te informeren over wat u voornemens bent om te doen of over wat u heeft gedaan en ons te informeren over het onderzoek en over de plannen van Tata. Dat hebben wij de afgelopen maanden nog niet gezien en dat willen wij graag zien.

Gedeputeerde **TEKIN**: Ik loop hier nu twee jaar rond, als er iemand u transparant informeert dan ben ik het wel. Ik ga u gewoon informeren, daarvoor hoef ik geen toezegging te doen, wanneer ik dat besluit heb genomen. De eerste die ik zal informeren zijn Tata en Harsco en u bent de tweede. U hoort het heel snel van mij.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter, van de orde, zijn dit interrupties of zijn wij met de tweede termijn bezig?

De **VOORZITTER**: Dit zijn interrupties.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): U vraagt eigenlijk aan PS om het geen onderdeel van een politiek proces te laten zijn, maar het is een politiek proces en PS zijn volksvertegenwoordigers en zo voel ik mij ook. Ik voel mij de vertegenwoordiger van de mensen in Wijk aan Zee en omstreken die getroffen worden onder meer de grafietregens en dat dit zo doorgaat tot het opgelost is. Daarvoor zijn wij volksvertegenwoordigers. Verder wil ik u vragen om een uitleg over termen zoals BOB, want die hebt u gebruikt en die zijn mij niet duidelijk. Dan nog een vraag. U zegt, wij zijn al heel erg schoon. Hebt u dat door middel van berekeningen tot u gekregen of is dat van de metingen van de laatste tijd?

Gedeputeerde **TEKIN**: BOB staat voor Beslissing op Bezwaar. Als de HAC een beslissing neemt, dan moeten wij als GS daarmee aan de slag. Dat kunt u binnenkort verwachten. Uw eerste suggestie dat u alleen maar staat voor de belangen van de inwoners zijn uw woorden, maar daar staan wij ook voor, wij staan ook voor het belang van de inwoners. U moet wel goed luisteren, ik heb gezegd, ik wil de discussie over de maatregelen met betrekking tot een tweede LOD geen onderdeel laten zijn op dit moment van het politieke proces. Natuurlijk is het straks een onderdeel als ik dat besluit als bevoegd gezag heb genomen en dat naar u heb toegebracht. Mocht u daar ontevreden over zijn, dat u mij daarover ter verantwoording roept. Dat zijn de juiste spelregels in dit huis. De OD moet dat zonder last en ruggenspraak kunnen doen en ik ook.

De heer **DE KAM** (CDA): Ik moet zeggen, ik ben wel blij met hoe u reageert en misschien nog niet eens door wat ik hoor, maar ik zie dat het u wat doet. Als mijnheer Tekin een beetje boos wordt, dan gaat het hem aan het hart, daar ben ik erg blij mee. Ik ben ook blij dat u onze suggesties ter harte neemt. Ik zal u niet om een deadline vragen, maar volgens mij is het algemene gevoel hier in de zaal, wacht er niet te lang mee en volgens mij hebt u dat heel goed begrepen.

Gedeputeerde **TEKIN**: Volmondig ja.

De **VOORZITTER**: Ik heb de gedeputeerde horen toezeggen dat hij nog schriftelijk gaat reageren op vragen van de SP en GL. Wij hebben een vrij uitgebreide interruptie gehad, is er behoefte aan een tweede termijn? Een korte.

Tweede termijn

Mevrouw **PELS** (GL): Voorzitter, dank aan de gedeputeerde voor de toezegging dat hij ons gaat informeren over de drie punten en wij gaan ervan uit dat dat snel gaat gebeuren. Wij willen hem graag even meegeven dat het in onze ogen niet nodig is om te wachten totdat de 30 zijn bereikt. Volgens mij is het juist goed als wij Harsco en Tata zo snel mogelijk duidelijkheid geven over wat wij zullen doen als die 30 op zijn en welke maatregelen wij voor ons zien om te gaan nemen en daar snel over te communiceren, zodat ook de bewoners aldaar weten dat wij veel om hun gezondheid geven en hen graag daarover informeren.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor de beantwoording. Ik voel helemaal mee met de heer De Kam dat het duidelijk is dat het u niet in de koude kleren gaat zitten, tegelijkertijd houd ik een beetje het gevoel, zijn wij wel in control als provincie? Dat gevoel heeft u nog niet kunnen wegnemen en dat vind ik toch wel zorgelijk. Ik snap dat u een beetje voorzichtig moet praten omdat u de maatregelen in de volgende fase nog niet met ons wilt delen, maar ik wil u oproepen om iets te doen om ons duidelijk te maken dat de provincie dit niet zo laat gebeuren, nog 29 en 30 keer.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, de heer Tekin bedankt voor de antwoorden. Ik sluit mij aan bij de heer Klein. Het voornaamste doel waarvoor wij hier staan en een actualiteit brengen is dat het voor ons ongelofelijk belangrijk is dat de grafietregens nu stoppen en dat u daar zo snel mogelijk een einde aan maakt, samen met de OD, de gemeente en Harsco.

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter, ik heb even gewacht tot de tweede termijn, omdat ik het niet bij een interruptie wilde doen. Wij zijn in november jl. namens de PvdA bij de avond geweest waar al veel werd uitgelegd wat ook nu weer aan de orde is geweest. Daar ben ik een stuk wijzer geworden. Op 18 december jl. hebben wij van Tata een brief gehad – en dan refereer ik aan wat de gedeputeerde zei over dat wij het een voor het ander hebben ingeruild – het is misschien een technische vraag, maar ik wil het hier toch even over hebben, omdat ook mevrouw De Groot zegt, het moet nu stoppen en dat vinden wij als PvdA ook. Maar ik heb begrepen uit de technische uitleg van de directeur van Tata dat we dan wel de geur en het geluid hebben ingewisseld voor de grafietregen, maar dat dat komt door een ander soort staal dat gebruikt wordt waar minder zwavel in zit. Zwavel bindt grafiet en als er minder zwavel in zit, dan heb je meer grafietuitstoot. Om het te stoppen zoals iedereen vraagt, moet Tata een ander soort staal gaan verwerken. Daarop wil ik graag de reactie van de gedeputeerde horen, want wij kunnen allemaal wel zeggen, het moet stoppen en dat vinden wij ook maar dat heeft niet zozeer met het productieproces te maken maar met de delfstof. Ik weet niet waar wij dan zitten in het proces van dat wij het nu willen stoppen per direct, want dat kan dan denk ik niet.

De heer **STRUBEN** (D66): Voorzitter. Dank aan de gedeputeerde en wij hebben er vertrouwen in dat u met uw inzet tot een oplossing komt. Even op het terzijde van deze actualiteit en dat gaat over subsidies voor dit soort innovatieprocessen, leren wij er ook van dat wij daar misschien andere voorwaarden aan moeten stellen, want het is natuurlijk zonde dat wij eerst veel tijd en capaciteit inzetten en dat vervolgens over de grenzen verdwijnt. Dat was even terzijde.

De heer **TROMP** (VVD): Voorzitter. De VVD meent dat de uitstoot van fijnstof zoals in dit geval, ongewenst is en teruggedrongen moet worden. Dat een bedrijf zelfs meerdere dwangsommen krijgt, is natuurlijk zorgelijk, er moet echt een einde aan de overlast komen. Wij geven de gedeputeerde alle ruimte om te handelen en op te treden.

De **VOORZITTER**: Dat was een korte maidenspeech. Niemand mocht u interromperen, maar u hebt het zo snel gedaan, dat er ook geen gelegenheid voor was.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter, nog een paar vragen. De suggestie van mevrouw Pels om niet af te wachten tot die 30 zijn volgelopen. Ik ga het zo interpreteren, ik ben al aan het nadenken want die 30 gaat een keer vollopen als wij kijken naar het recente verleden, over welke mogelijkheid ik heb. Maar ik ga u pas informeren als ik Harsco de tweede LOD heb opgelegd. Dat is het juiste moment om met elkaar in gesprek te gaan. Zijn wij volledig in control? Kun je volledig in control zijn bij dit soort processen? Wij hopen het natuurlijk wel, wij doen onze stinkende best om dat wel te zijn voor de veiligheid van de medewerkers op het terrein en voor onze inwoners in de nabije omgeving. Wij proberen het maximale te doen. Mevrouw Jellema spreekt over een ander soort staal, maar het gaat over een ander soort erts dat op dit moment gebruikt wordt. Dat gesprek voer ik op dit moment met Tata en dat zou ook onderdeel kunnen zijn van de nabije toekomst, dat ligt in ons vizier.

De **VOORZITTER**: Daarmee sluiten wij de actualiteit af.